

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

NR. 32 / APRILIE 2014

32

Nu este deloc ușor să ajungi la sufletul unui copil | de DANIELA CRIȘAN

Tehnici de accelerare/ decelerare ale unui comportament |

de LUMINIȚA-GEORGETA RACOLȚA

Comunicarea cu elevul – între provocare și cunoaștere |

de ELENA-ALINA APOSTOL

Munca în echipă, termen-umbrelă pentru o varietate de abordări educaționale

de ADELA-GABRIELA MUREȘAN

Despre calitate în educație | de CĂTĂLIN-EMIL MÎNDRU

Elemente inovative în proiectarea didactică: optimizarea schiței de lecție |

de MĂDĂLIN ROȘIORU

Scurtă prezentare a instrumentului Google Docs |

de DANIELA GRECU

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54

București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)

Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

Irina VASILESCU (Școala Nr. 195 București)

Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Nu este deloc ușor să ajungi la sufletul unui copil

De **Daniela Crisan**

Prezența copiilor țigani în unele clase de elevi presupune multă răbdare, înțelegere, dar și exigență din partea unui cadru didactic. Ei se simt întotdeauna marginalizați de colegii lor și de aceea caută să iasă în evidență prin lucruri care, uneori, lasă de dorit. De aceea, este datoria noastră să-i ajutăm și să-i încurajăm zi de zi, în activitățile pe care le desfășurăm, pentru ca drumul lor în viață să fie mai ușor. Dezinvolti sau timizi, afișând o ținută excentrică sau foarte modestă, foarte direcți, când au ceva de spus, ei, elevii noștri, sunt adulții de mâine, cei care ne vor înlocui la un moment dat, în alte vremuri, despre care vom spune, atunci, că sunt ale lor. Deciziile le vor aparține, iar nouă nu ne va rămâne decât să spunem: “Pe vremea noastră...” Dar ce facem pentru ei în vremea noastră?

Pentru ei intrăm în fiecare zi în sala de clasă, lasând deoparte grijile și speranțele personale de mai bine, hotărâți că a instrui este tot atât de important cu a educa. “Să facem legea de nota 10!”

Dar suntem, oare, pregătiți întotdeauna să-i ascultăm, să-i înțelegem, să ni-i apropiem –chiar și atunci când considerăm, pentru o clipă, că nu merită — și în același timp să fim și exigenți? Atunci când nu credem tot ce spun, pentru că fiecare dintre ei vrea să iasă în evidență în fața colegilor, să demonstreze că se poate “afirma” și altfel?

Uneori nu este deloc ușor să ajungi la sufletul unui copil, să-i câștigi încrederea. Și cine nu reușeste “să umble” la sufletul copilului nu va schimba nimic din devenirea lui viitoare, într-o lume uneori confuză și în continuă schimbare.

Nimănui nu-i place să i se facă observații, să i se explice de ce a luat o notă mică, să fie refuzat când vrea să “negocieze” o notă, nici măcar unui... elev.

Dar când, într-o zi, acest elev din clasa a VI-a, îți spune : “Vă rog, din inima mea de țigan, să mă iertați”, “Vă rog, din sufletul meu de țigan, să mă iertați”, nu poți să nu crezi că fiecare pas pe care îl faci în sala de clasă, contează. De aceea ne-am propus să ne referim aici la clasele în care există și elevi țigani, pentru că ei așa își spun, țigani, iar materialul acesta este rezultatul observațiilor noastre făcute în timpul orelor și activităților cu caracter aplicativ, desfășurate de noi.

Mi-a fost dat să aud într-o zi, în urma unor observații făcute în legătură cu regulile de comportare civilizată pe care trebuie să le respectăm în timpul orei, următoarea afirmație: “Doamna, țiganul tot țigan rămâne”. M-am mirat, pentru că observația fusese făcută de un elev țigan. De unde știa el că trebuia să rămână, că nu putea evolua, că nu putea să se realizeze în viață, să-și depășească condiția implacabilă?

Auzind această afirmație, ai fi tentat să crezi că nu se mai poate schimba nimic în lumea ancestrală în care cei mai mulți trăiesc. **Și totuși...** cu multă răbdare, uneori cu foarte multă răbdare, perseverență, tact, consecvență, exigență și îngăduință, reușim să realizăm lucruri care să suplinească un mediu familial care

nu-i poate oferi copilului țigan strictul necesar în materie de educație și cu atât mai mult al condițiilor de viață.

În cadrul disciplinei pe care o predăm, limba franceză, organizăm activități care să stimuleze creativitatea elevilor, să le dezvolte gustul pentru frumos, prin caracterul lor ludic și care, înainte de toate, să-i valorizeze. Aici, gesturile mărunte contează: să apreciezi, să dai exemple pozitive, să scoți în evidență. Nu uităm niciodată să facem aprecieri pozitive legate de alegerea culorilor, a materialului folosit, a desenului realizat pe o felicitare sau pe o mască de carnaval sau în legătură cu felul în care obiectele au fost așezate într-o expoziție.

Realizăm, în fiecare an, cu ocazia zilei de 1 Martie, măștișoare. Nu întotdeauna pregătirea materialelor necesare este ușoară: fie că au uitat să și le aducă la școală, fie că nu sunt de calitate, fie că nu au de unde să le aducă. De multe ori, mâna care desenează, colorează, decupează, trebuie ajutată, pentru că lipsa de exercițiu de acasă îl îndeamnă să spună răspicat “*Nu știu.*”, “*Nu pot.*”, “*Nu-mi place cum a ieșit.*”, și tu trebuie să-i demonstrezi că știe, că poate și, chiar dacă nu-i place lui, obiectul realizat de el poate să placă celorlalți. De exemplu, expoziția de măștișoare cu vânzare de anul trecut a trebuit refăcută, a doua zi, pentru că în pauza mare s-au vândut toate măștișoarele. Și bucuria lor a fost imensă.

Felicitările realizate de copii cu ocazia zilei de 8 Martie sau de Crăciun s-au evidențiat prin stăruință și pasiune pentru că au fost dedicate mamei și familiei.

Pentru concursul de măști, din cadrul spectacolului de Halloween, organizat de colega mea de limba engleză, am folosit acuarele care să înlocuiască măștile pe care ei, elevii țigani, nu le aveau. De aceea, am hotărât, cu ocazia zilei de 1 Iunie să realizăm măști de carnaval pe care să le folosim în cadrul activităților din școală. Nimic nu trebuie uitat pentru ca și ei să se bucure alături de ceilalți, să se simtă egali. Pentru că nu se simt egali și culoarea pielii îi deranjează : “Îs prea negru, Doamna”, îmi spunea, într-o zi, Denis din clasa a VI-a, un copil inteligent și talentat, aflat la vârsta la care propria imagine contează foarte mult în fața colegelor.

Tombola pe care o organizăm cu ocazia zilei de 1 Iunie este un prilej de bucurie. Pentru că anul trecut toți copiii țigani și-au lăsat pixurile ca obiecte pentru tombolă, am îmbogățit numărul obiectelor lor, aduse de acasă, cu obiecte pe care le-am cumpărat pentru ei.

Sunt gesturi mărunte pentru noi, dar pline de semnificație pentru o “inimă de țigan”. Și nu de puține ori, în autobuz sau pe stradă, am fost întrebată de o persoană trecută de vârsta primei tinereți: “Doamna profesoară, vă mai amintiți de mine? V-am fost elev(ă)”.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/sa-ajungi-la-sufletul-unui-copil/>)

Tehnici de accelerare/decelerare ale unui comportament

De **Luminita-Georgeta Racolta**

Inteligența emoțională, înțeleasă ca o capacitate de control și autocontrol al stresului și emoțiilor negative, este astăzi unul dintre cele mai studiate și mai implementate concepte în practica educațională. Curriculumul formal din țări precum Australia și SUA includ programe de educație rațional-emoțională și comportamentală, susținute de argumente științifice. Prezentăm în acest articol, doar ca o scurtă introducere în domeniu, câteva tehnici de accelerare a unui comportament dezirabil, cum ar fi tehnica întăririlor pozitive și negative, tehnica amorsaj, modelarea. De asemenea, trecem în revistă și tehnici de decelerare a unui comportament indezirabil: pedeapsa, supracompensarea, întărirea diferențiată, time out-ul, tehnica celor patru „pași”.

Discrepanța dintre situațiile negative de viață și așteptările noastre duce frecvent la emoții negative pe care este bine să învățăm să le gestionăm eficient. Eșecul în încercarea de control a emoțiilor negative disfuncționale se soldează frecvent cu dificultăți adaptative: comportamente agresive, dificultăți de concentrare a atenției, reacții fiziologice invalidante, tendința de a evita activitățile care presupun efort fizic sau intelectual etc. Intervențiile cognitiv-comportamentale prin educație rațional-emoțională și comportamentală sunt cele mai eficiente intervenții de dezvoltare a inteligenței emoționale.

Tehnici de accelerare a unui comportament dezirabil:

1. Tehnica întăririlor pozitive și negative

a) întăriri pozitive: aprecieri verbale (laude și încurajări: *Bravo! E foarte bine! Vezi că se poate?! Ține-o tot așa!* ș.a.) și „recompense” de altă natură (prelungirea timpului petrecut la unul dintre calculatoarele clasei) realizate de cadrul didactic îndrumător al activității astfel: - în cadrul activităților școlare din prima săptămână la interval de 15-20 de minute și de câte ori are acest comportament dezirabil; - în a doua săptămână, de 2-3 ori pe zi și după ce repetă de 2-3 ori acest comportament dezirabil. Obs. Frecvența întăririlor pozitive va scădea în timp, în funcție de modul de accelerare al comportamentului; b) întăriri negative: exemple *”Dacă azi după-masă nu citești minim trei pagini din lectura dată, nu ai acces mâine la nici un calculator!”; „Lecție nepregătită înseamnă recreație petrecută în bancă!”* ș.a.

2. Tehnica amorsaj

La școală, se va așeza banca elevului într-o poziție adecvată, care să-i permită acestuia să urmărească desfășurarea activității didactice și să fie urmărit cu ușurință de către cadrul didactic,

dar să-i împiedice comunicarea cu alți elevi aflați în apropiere. Pe banca elevului se vor găsi doar rechizitele necesare în timpul lecției, iar interiorul acesteia va fi golit de obiecte care pot distra atenția elevului. Acasă, cu ajutorul părinților, se va asigura un spațiu de lucru adecvat în care elevul să-și pregătească temele pentru a doua zi: o masă de scris așezată într-o cameră unde nu există calculator, televizor, radio sau alte surse de distragere a atenției.

3. Modelarea

Pentru această tehnică, se va alege drept model un alt elev al clasei, care are un comportament dezirabil similar cu cel pe care dorim să-l accelerăm elevului în cauză. Obiectivul urmărit este însușirea de către acest elev a unei tehnici de învățare eficientă; pe scurt, elevul va învăța „cum să învețe”. Se va urmări captarea atenției elevului oferindu-se un material de învățare accesibil și prezentat într-o formă atractivă, material însoțit de ilustrații adecvate și explicații suplimentare.

Exemplu: Elevul care oferă modelul citește un text scurt ce urmează a fi înțeles și învățat. Îl citește, cu voce tare, de două-trei ori. Cu ajutorul dicționarului, urmărește explicarea cuvintelor noi. Apoi, împarte textul în fragmente logice și evidențiază, prin subliniere, cuvintele sau noțiunile cheie ale textului. Recitește primul fragment cu atenție. Apoi notează într-un enunț sintetizator ceea ce a reținut din primul fragment al textului. Similar procedează și cu restul fragmentelor. În final, prezintă cu ajutorul povestirii conținutul textului studiat.

Acest comportament ce urmează a fi însușit se va descompune în pași mici (bucățele): citirea cu atenție a textului, utilizarea dicționarului și explicarea cuvintelor noi, delimitarea fragmentelor, desprinderea ideilor principale, redarea prin povestire a conținutului.

(Tehnica *SHAPING*)

Comportamentul/Comportamentele țintă vor fi definite în termeni clari. (Exemplu: „După citirea cu atenție a primului fragment vei încerca să redai cu propriile cuvinte conținutul acestuia. Vei nota apoi într-o propoziție scurtă conținutul fragmentului citit.”)

Se vor oferi întăriri pozitive în permanență, după fiecare reușită, și se va analiza ceea ce știe elevul până atunci. Se va urmări motivarea elevului până la conștientizarea de către acesta a faptului că este bine pentru el să învețe. De ce? Posibile motive: - îmi pot dovedi mie însumi și colegilor mei că sunt în stare dacă vreau; - părinții vor fi mândri de mine; - voi obține calificative bune și foarte bune; - colegii mă vor privi altfel.

Tehnici de decelerare a unui comportament indezirabil:

1. Pedeapsa

Se avertizează elevul că urmează pedeapsa și apoi se aplică (dacă este cazul). *„Dacă pentru ziua de mâine nu-ți pregătești temele vei fi pedepsit. Pedeapsa va consta în efectuarea temelor după încheierea cursurilor. Vei rămâne în clasă și vei rezolva temele. Când temele vor fi gata, vei pleca acasă!”* Dacă elevul vine cu temele făcute pedeapsa nu se mai aplică.

2. Supracompensarea

În cazul în care acest comportament se repetă, pedeapsa va fi mărită. I se va cere elevului să efectueze atât temele ce trebuiau

pregătite pentru ziua respectivă, cât și temele pentru ziua următoare de curs.

3. Întărirea diferențiată

Se aplică extincția pentru comportamentul negativ concomitent cu întărirea unui comportament pozitiv alternativ. Extincția pentru comportamentul pozitiv va presupune retragerea întăririlor. Exemplu: „Nu te pedepsesc pentru porecla dată colegului/colegei tale azi dar nici nu-ți dau voie să lucrezi azi la calculator!” Întărirea comportamentului pozitiv: „Pentru că ai citit azi lectura suplimentară ai dreptul să-ți alegi colegii de echipă pentru activitatea următoare!” 4. Time out-ul: Dacă în timpul recreației elevul adresează vorbe urâte colegilor, va fi pus la catedră pe toată durata pauzei. Dacă în timpul time-out-ului are un comportament nepotrivit, se prelungește timpul de stat în time-out și pe durata recreației următoare.

5. Tehnica celor patru „pași”

1. Tactica ignorării La prima „abatere” comportamentală elevul este ignorat, în speranța că acesta nu repetă comportamentul. Este ținut în continuare sub observație.
2. Simpla direcționare sau amintirea comportamentului încălcat Copilul respectiv este urmărit și, dacă se observă că repetă fapta, se programează o discuție pe această temă. (Exemplu: *Ce înseamnă să fii agresiv cu colegii tăi, ce consecințe poate avea un asemenea comportament*, etc.) În timpul discuțiilor, se urmărește comunicarea nonverbală a elevului în cauză, posibila stare de disconfort din cauza temei, eventuala agitație, intervențiile sale în discuție etc. Elevul nu este însă nominalizat.
3. Repetarea direcționării, nominal, dându-i elevului o alternativă clară Dacă elevul repetă comportamentul și după această discuție, acesta este nominalizat și i se aduce la cunoștință ce urmează să i se întâmple și pedeapsa cuvenită. După momentul producerii comportamentului interzis, se aplică izolarea și pedeapsa.
4. Izolarea și pedeapsa Dacă este cazul.

Programe de educație rațional-emoțională și comportamentală (*Rational-Emotional Behaviour Therapy, REBT*) sunt cuprinse pe scară largă în curriculumul din țări precum Australia și SUA, datorită susținerii științifice a eficienței acestor programe. Încă de la începuturile sale (anii '60), REBT a avut un caracter psihoeducațional, fiind la fel de eficientă pentru tratamentul ca și pentru prevenția problemelor emoționale. Începând cu anii '80, principiile „gândirii raționale” au făcut obiectul unor programe educaționale de depășire a problemelor dezvoltamentale (Vernon, 1998 a,b,c), precum și de îmbunătățire a performanțelor școlare (Bernard, 2004).

Bibliografie: Opre, A., & David, D. (2006). *Dezvoltarea inteligenței emoționale prin programe de educație rațional-emoțională și comportamentală*. Alexandru Roșca 1906-1996 – Omul, savantul și creatorul de școală. București: Editura Academiei Române. Vernon, A. (2004). *Consilierea în școală: dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional-emoțională și comportamentală*. Cluj-Napoca: Editura ASCR. Bernard, M.E. (2004). *Emotional resilience in children: implications for Rational Emotive Education*. Romanian Journal of Cognitive and Behavioral Psychoterapies, 4, 39-52.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/tehnici-de-accelerare-decelerare-ale-unui-comportament>)

Comunicarea cu elevul – între provocare și cunoaștere

De Elena-Alina Apostol

Deși pare un clișeu, experiența oricărui profesor poate confirma importanța comunicării în procesul instructiv-educativ. Actul pedagogic nu este în mod reduționist un act de comunicare, ci este esențialmente un act de comunicare. Tocmai de aceea, succesul și performanța, atât a elevului cât și a profesorului, depind de eficiența ei. Studiul de față își propune să aducă în prim plan o perspectivă inedită asupra comunicării în clasă, așa cum o prezintă literatura de specialitate, provocându-ne să ne reevaluăm cunoștințele și experiențele profesionale trecute.

Când se sună de intrare, profesorul se pregătește pentru actul pedagogic, concentrându-și întreaga energie mentală în această direcție. El urmează să vorbească în fața unui colectiv cu așteptări înalte în ceea ce-l privește, de aceea trebuie să fie bine pregătit, coerent, clar, concis și carismatic. Dar pe lângă toate acestea, el trebuie să fie și un specialist în comunicare, pentru că, de cele mai multe ori, nu ceea ce spunem asigură succesul mesajului, ci felul în care o spunem. Comunicarea eficientă dintre profesor și elevi este o știință bazată pe precepte clare, iar nerespectarea lor poate scădea considerabil nivelul motivației și, implicit, al performanțelor.

De aceste probleme se preocupă și Jenny Edwards în cartea sa, *Inviting students to learn. 100 tips for talking effectively with your students*. Autoarea pornește într-o călătorie de explorare științifică a literaturii de specialitate și extrage, sintetic, cele mai valoroase recomandări pentru o comunicare eficientă a profesorului cu elevii.

Dintr-o serie atât de numeroasă de principii, este dificilă selectarea spre detaliere a unui număr restrâns, de aceea, am folosit drept criteriu de selecție „surpriza”, reacția emoțională de uimire pe care au provocat-o. Concret, multe dintre obiceiurile dascălilor și ale mele, implicit, pe care le consideram, cu multă convingere, firești, dacă nu chiar benefice, se regăsesc enumerate printre greșelile de comunicare.

Prima dintre acestea este utilizarea conjuncției adversative „dar”. Specialiștii nu indică modalitatea corectă de folosire a ei, ci o interzic în totalitate. Explicația este aceea că, efectul psiho-afectiv asupra elevului este altul decât cel dat de funcția gramaticală: tot ceea ce s-a spus înaintea lui „dar” este anulat prin simpla introducere a termenului. Copilul nu va mai lua în

considerare lauda, dacă după ea este formulată o obiecție. O alternativă propusă este aceea a separării celor două mesaje în fraze distincte, de tipul: „Mi-a plăcut formularea ideilor în eseul tău!” și apoi „Dacă aş avea o sugestie pentru tine, aceea ar fi să reciteşti la final şi să încerci ajustarea lungimii frazelor – în felul acesta impactul asupra auditoriului va fi chiar mai mare.”

Aici apare cea de-a doua subtilitate a formulării mesajelor, luată în discuție în studiul autoarei: „chiar mai mare” sau „şi mai mare”, dar niciodată „mai mare” sau „mai bine”. Nu se recomandă aprecieri precum „Te descurci mai bine!”, deoarece acestea au ca subînţeles ideea că elevul nu s-a descurcat bine până atunci, prestația lui a fost un insucces şi abia acum a reuşit să evolueze. Introducerea unui adverb, asemenea celor de mai sus, poate anula acest efect nedorit: „Şi până acum a fost bine, dar continui să-ţi îmbunătăţeşti rezultatele.”

Cea mai surprinzătoare dintre greşelile săvârşite de profesori, având în acelaşi timp convingerea că au o atitudine pozitiv-constructivă este, în opinia specialiștilor, lauda performanțelor şi a rezultatelor, cu opusul său, critica vehementă. Desigur, obiecțiile nu se îndreaptă către acest tip de comunicare, în sine, ci către formularea concretă a mesajului: „Felicitări! Ai scris un eseu excelent!” , „Foarte bine! Este cea mai bună lucrare!” sau „Din păcate, lucrarea ta este foarte slabă!” sunt doar câteva dintre afirmațiile frecvent utilizate de către cadrul didactic. Totuși, ceea ce au în comun, le transformă în inamici ai comunicării constructive, în ciuda tuturor aparențelor – judecata de valoare. Atunci când ne exprimăm astfel, comunicăm implicit, involuntar, că perspectiva noastră reprezintă adevărul absolut şi unic, al persoanei avizate; că noi suntem deţinătorii cunoaşterii, experienței şi expertizei, fără drept de apel şi că ceea ce ni se pare demn de a fi criticat sau apreciat reprezintă în mod universal un lucru demn de aceasta. Astfel, tindem să inoculăm elevului ideea că, în măsura în care reuşeşte să ne mulțumească, munca sa are sau nu valoare. Tendințele şi preferințele noastre, mai mult sau mai puțin subiective (deşi trebuie să admitem că orice om este subiectiv, în mod inevitabil), încep să orienteze modalitatea în care elevul rezolvă sarcinile şi mai ales, îl fac vulnerabil în fața aprobării sau dezaprobării celor pe care îi consideră superiori lui, limitându-i astfel originalitatea, capacitatea de auto-exprimare şi desăvârşirea propriei identități.

Pe cât de sumbre aceste predicții, pe atât de simplă şi totodată, subtilă, soluția. Profesorul trebuie să folosească întotdeauna persoana întâi atunci când oferă feedback elevilor săi; trebuie să sublinieze caracterul personal al afirmațiilor pe care le face, mai ales atunci când nu este vorba despre greşeli obiective, „matematice”, verificabile prin metode științifice. Astfel, în schimbul lui „Foarte bine! Este cel mai bun eseu!” sau „Lucrarea ta este o dezamăgire!”, profesorul trebuie să aleagă: „Din punctul meu de vedere, te-ai descurcat excelent!”, „Dacă ar fi să-mi exprim punctul de vedere, aş spune că argumentele tale nu sunt tocmai convigătoare.” sau „Dacă mi-ai cere părerea, aş remarca în lucrarea ta atât puncte slabe, cât şi puncte tari.” şi exemplele pot continua. Lectura, dar mai ales punerea în practică a celor învățate, nu poate decât să ne aducă mai aproape de succes, iar în cazul de față, mai aproape de sufletul elevului, căruia vom și să-i alimentăm încrederea în forțele proprii.

Bibliografie

Edwards, Jenny (2010). *Inviting Students to Learn: 100 Tips for Talking Effectively with Your Students*. Hawker Brownlow Education Pty Ltd.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/comunicarea-cu-elevul-intre-provocare-si-cunoastere>)

Munca în echipă, termen-umbrelă pentru o varietate de abordări educaționale

De **Adela-Gabriela Muresan**

Munca în echipă este o strategie didactică care pune accent pe dezvoltarea competențelor de comunicare interpersonală, a comportamentelor sociale ale elevilor. Paradigmele tradiționale, centrate pe transmiterea şi asimilarea cunoştințelor, încet-încet încep să nu mai corespundă cu realitățile educaționale. Accentul cade în secolul acesta pe elev, pe dezvoltarea competențelor sale de comunicare orală, scrisă, pe dezvoltarea competențelor digitale. Munca în echipă este un procedeu vechi, dar pe care educația nu a reuşit să îl promoveze în sens constructiv. De aceea copiii şcolilor noastre nu reuşesc să comunice, să se înțeleagă, să coopereze. Doar cu pricepere un dascăl poate folosi astfel de strategii la clasă, la orice disciplină.

Munca în echipă este un termen care ascunde o varietate de abordări educaționale ce presupun o combinare a eforturilor atât din partea elevilor, cât mai ales a dascălilor. Este o formă a învățării colaborative, o tehnică de instruire educațională în care elevii lucrează în grupuri pentru a realiza sarcini şi a atinge scopuri comune, fiecare dintre ei contribuind la aceasta în mod individual. Ea valorizează nevoia elevilor de a munci împreună ca o adevărată echipă, într-un climat colegial, de ajutor reciproc, de sfătuire continuă, de comunicare în mod constructiv, de exersare a gândirii divergente.

Cercetările din domeniu au evidențiat faptul că legarea ideii de colectivitate cu abilitățile, cunoştințele şi priceperile copiilor şi cu acțiunea de a realiza o sarcină sunt profitabile, constatând că munca în echipă şi construcția democratică a noii cunoașteri sunt productive din punct de vedere intelectual. Construcția democratică a cunoașterii se referă la faptul că se insaturează un spațiu comunicațional garantat de reguli de funcționare de comun acord acceptate, în condiții de toleranță şi respect reciproc şi cu spirit de principialitate. În asemenea spațiu, elevii, diferiți ca entitate umană, găsesc soluția formării lor comune: multitudinea de idei, a ritmurilor, a formelor de exprimare.

Tendința actuală a organizării actului educațional este de a

înlocui activitatea și intervențiile sistematice ale profesorului printr-un sistem de activități centrate pe elev, de meditații diverse, de schimburi de idei, de exprimare liberă în interiorul și în afara grupului, rolul profesorului fiind doar acela de a pune în aplicare activități care sudează relațiile de grup și îi asigură coeziunea. Un grup presupune activarea și asumarea unor sarcini și instaurarea unei rețele complexe de comunicare interumană. El devine o echipă în măsura în care între membrii săi se manifestă interacțiuni, schimburi intelectuale și verbale, într-o atmosferă de lucru pozitivă. Aptitudinile de cooperare, ascultare, toleranță, respect, formare a consensului, fixare a sarcinilor și a strategiilor, luarea deciziilor în echipă și evaluarea colectivă sunt exemple de comportamente așteptate din partea elevilor. fiecare dintre participanți este angajat personal, uman, cognitiv în activitățile din cadrul grupului. Pentru a fi eficientă, profesorul are responsabilitatea de a proiecta cu mare grijă a activităților de învățare, să fie comunicate clar sarcinile, să se asigure că aceștia au perceput corect comportamentele rezonabile cognitive implicate în rezolvarea lor, precum și că sunt clar înțelese criteriile de evaluare.

Activitatea în echipă pretinde nu doar momente de reflecție, gândire și elaborare colectivă, ci și momente individuale. Prin asemenea circuite de reflecție a unui elev către altul și către alții, prin schimburile intelectuale și verbale realizate, ia naștere o adevărată comunitate de învățare/de cercetare/de interese/educațională: elevii lucrează pentru atingerea unui scop comun, fiecare are o contribuție individuală la realizarea sarcinilor propuse, are loc a comunicare prin intermediul unui cod comun, a unui limbaj de grup, verbal și nonverbal. Cu ajutorul acestui limbaj, elevii co-elaborează noile achiziții și reguli de socializare. Ambianța de lucru este de încredere, de acceptare a grupului, constructivă, elevii își recunosc statutul în asemenea grup. Toți se simt respectați, apreciați, liberi să se exprime, are loc o balanță a comunicării și o explozie de idei. Există o egalitate a drepturilor, care le permite elevilor să -și exerseze liberul arbitru și să examineze atent realitatea, situațiile cu care se confruntă. Rezultatul final al activității depinde nu numai de calitatea muncii fiecărui elev, ci și de capacitatea lor de cooperare, de autocontrol. Toți elevii participă la luarea deciziilor, pe care și le asumă ca grup, nu ca individ. Elevii, indiferent de nivelul lor de pregătire, la o disciplină oarecare, dobândesc încredere în forțele proprii. Performanțele deosebite ale întregii echipe se datorează contribuțiilor individuale ale tuturor membrilor grupului, și invers, performanțele individuale bune pot fi evidențiate numai dacă performanțele grupului ca întreg sunt bune. Așadar, activitățile în echipă asigură creșterea rolului motivației învățării, al autocontrolului și al controlului reciproc. Prestațiile individuale și prestațiile echipelor se influențează reciproc, astfel încât se poate vorbi de interdependență pozitivă între membrii echipei.

De la o asemenea realitate decurg consecințe importante care recomandă utilizarea muncii în echipă la nivel micro — educațional. Astfel, într-o echipă, munca este mai construită, mai bogată și, în același timp, sarcinile sunt distribuite în mod individual. Fiecare membru își apreciază valoarea și își asumă doar responsabilități pe care știe că le poate realiza. Activitățile comune realizate în grup fac să apară și să se dezvolte spiritul de cooperare, de echipă, deschiderea către ceilalți, devotamentul față de grup și față de interesele lui, aderarea la scopurile și

obiectivele acestuia.

Pornind de la aceste considerente, munca în echipă este o strategie care poate fi utilizată cu succes la toate disciplinele. Echipele pot realiza activități diferite, pot avea o identitate la nivelul clasei. Spiritul de competiție se dezvoltă în mod constructiv, iar competențele de comunicare orală, scrisă sau competențele digitale vor fi cele mai vizibile achiziții ale elevilor. Pentru a asigura reușite schimburilor intelectuale și verbale dintre membrii unei echipe ai comunității educaționale, este bine ca elevii să fie familiarizați cu practicile participative de cooperare, să lucreze și să învețe împreună, să se asculte reciproc, să își valideze sau invalideze propriile argumente pentru a convinge, să-și repatizeze sarcinile de lucru, să-și planifice munca pentru a avansa lucrarea comună. De asemenea, este foarte important ca elevii să accepte diferențele dintre ei, să aprecieze faptul că aceste diferențe îi apropie, să le descopere ca pe atuuri complementare, în toate acțiunile importante fiind interesul echipei. În învățarea prin cooperare în cadrul echipei, profesorul este prezent prin instrucțiunile scrise sau orale oferite grupurilor, prin răspunsuri la întrebări, prin transmiterea de informații, sugestii, încurajări. Prin urmare, dascălul este o prezență discretă, tocmai pentru a lăsa inițiativa grupurilor, nu se impune. Nu este singurul deținător de cunoștințe, există alte surse care pot fi valorificate, în clasă spiritul de cooperare și cercetare permite descoperirea de noi soluții unor probleme propuse. Mobilierul, caracteristicile ambientale necesare unor astfel de activități sunt un alt amănunt important. Dispunerea mobilierului este un prim pas și exprimă viziunea creatoare a unui colectiv de elevi care beneficiază de strategii educaționale diverse.

Munca în echipă stimulează la elevi plăcerea de a participa la confruntri intelectuale, la schimburi de idei, de puncte de vedere și de a le valoriza, pentru a încuraja emergența cuvântului.

Bibliografie

Mușata Bocoș, Instruire interactivă Repere pentru reflecție și acțiune, Presa Universitară Clujeană, 2002.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/munca-in-echipa-abordari-educationale>)

Despre calitate în educație

De **Catalin-Emil Mindru**

Termen care a generat numeroase studii, cercetări și căutări neîntrerupte de sensuri, conceptul de calitate a educației este, probabil, unul dintre cele mai instabile în ceea ce privește valabilitatea sa generală și în timp. În contradicție cu multe teorii, idei, concepte stabile ca sens și încă aplicabile, din teoria educației, aparținând unor mari pedagogi (Comenius, Rousseau, Pestalozzi, Herbart, Montessori) care au stat la baza formării de sisteme pedagogice, acela de calitate a educației furnizată de societate la un moment dat a cunoscut permanente modificări de sens.

O explicație logică a acestei instabilități de conținut este dată de progresul firesc al societății umane, de modificarea în timp a nevoilor de instrucție și educație ale indivizilor săi. Pe parcursul dezvoltării lor, toate disciplinele serioase, cu atât mai mult cele responsabile de educația omului, ajung, la un moment dat, să se interogheze asupra finalităților și limitelor lor, își analizează din interior întregul arsenal de concepte, teorii, strategii cu scopul firesc de a atinge o maturitate teoretică și practică. Liantul acestei interogativități este însuși omul, omul modern, omul postmodern, omul contemporan. Indiferent de sistemul social, politic sau cultural în care se manifestă educația, rezultatul său este omul. Așadar, conceptul de calitate a educației are un profund caracter umanist.

Existența și perpetuarea societăților umane este condiționată de educație, de capacitatea acestora de a-și remodela permanent scopurile și finalitățile. Desigur, ceea ce interesează este semnificația conceptului de calitate a educației în epoca actuală, o lume cu diverse provocări cu caracter global și prioritar, ce imprimă educației o notă din ce în ce mai complexă. În acest sens, George Văideanu emite două avertismente ce trebuie interiorizate de toți factorii educativi: „Avertismentul complexității îi privește pe educatori, care nu se pot refugia în granițele didacticii sau ale didacticismului, ignorând finalitățile, funcțiile și perspectiva educației; îi privește pe organizatori, care trebuie să evite promovarea birocratismului și simplismului în planificarea, observarea și evaluarea situațiilor educaționale. Avertismentul subtilității (al caracterului delicat) al proceselor formative privește toate categoriile menționate mai sus, amintindu-le că activitatea care se înfăptuiește zilnic în clase, laboratoare, săli de cursuri sau seminarii constituie un efort de modelare și automodelare a spiritelor” (G. Văideanu, 1988, pp.65-66)

În consecință, există o dificultate în definirea unui set de valori care să fundamenteze un concept comun al calității educației, dificultate dată de cel puțin două motive: profunda încărcătură culturală, dependența sa de valorile promovate într-o anumită societate, la un moment dat și caracterul umanist al tuturor acțiunilor și influențelor subordonate educației și instrucției. În ciuda acestei dificultăți există valori, principii, concepte și indicatori care converg spre o cultură comună a calității educației: valoarea adăugată și valoarea creată ca măsură a calității educației, satisfacția grupurilor de interes față de proces și față de produse, importanța motivației în învățare, autonomia și libertatea individuală, dezvoltarea permanentă, creșterea și progresul, multiculturalismul, accentul strategic pe

anticipare în educație.

Preocupările comune în domeniul calității educației sunt concretizate, la nivel european, în câteva documente normative cu o importanță deosebită pentru Europa. Unul dintre acestea este Strategia de la Lisabona (2000 – 2010) care a devenit cunoscut prin obiectivul pe care îl propunea, acela de transformare a economiei europene în cea mai competitivă și dinamică economie bazată pe cunoaștere, capabilă de creștere economică durabilă. Pentru atingerea acestui obiectiv statele membre UE trebuiau să își coordoneze eforturile pentru realizarea unor transformări foarte importante (economice, sociale, politice) precum și pentru modernizarea învățământului. Cu un an înainte de Lisabona, prin Declarația de la Bologna (19 iunie 1999), se puneau bazele reformei în învățământul european, declarație semnată de douăzeci și nouă de miniștri ai educației printre care și cel al României. Obiectivul principal al Procesului de la Bologna era acela de a crea un spațiu european al învățământului superior, bazat pe cooperare internațională și schimburi academice, un spațiu european atractiv atât pentru studenții și profesorii europeni, cât și pentru studenți și profesori de oriunde din lume. Cele trei priorități ale Procesului de la Bologna erau: introducerea unui sistem de învățământ superior cu trei cicluri (licență, master, doctorat), asigurarea calității învățământului și recunoașterea calificărilor și a perioadelor de studii.

La Conferința ministerială de la Londra (2007) s-au luat măsuri pentru înființarea unui Registru al Agențiilor Europene de Asigurare a Calității în învățământul superior cu scopul de a crește încrederea în sistemul educațional european.

Întrucât prin Procesul Bologna și Strategia Lisabona erau prevăzute direcții de acțiune în special pentru învățământul superior, la 30 noiembrie 2002 a fost adoptată Declarația de la Copenhaga care angaja miniștrii educației din statele membre, țări candidate sau din țările EFTA – EEA în dezvoltarea și îmbunătățirea cooperării europene în domeniul educației și formării profesionale. Una dintre prioritățile stabilite atunci făcea referire la „dezvoltarea unor instrumente comune pentru calitate în educație și formare profesională inclusiv abordarea nevoilor de învățare ale profesorilor și formatorilor” („Promovăm calitatea!”, nr.1, sept. 2011, pag.4). Tot în anul 2002 a fost adoptat la Barcelona programul de lucru „Educație și formare 2010” care avea trei obiective strategice: îmbunătățirea calității și eficienței sistemelor europene de educație, îmbunătățirea accesului la educație și formare și deschiderea sistemelor de educație și formare către lumea întreagă.

Ultimele eforturi comune la nivel european în vederea asigurării calității în educație s-au concretizat în Strategia Europa 2020. Documentul cuprinde cinci obiective majore privind ocuparea forței de muncă, inovarea, educația, incluziunea socială și mediul/energia care trebuie să fie îndeplinite până în anul 2020. În domeniul educației strategia prevede: scăderea abandonului școlar sub 10 % și creșterea la peste 40 % a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30 – 34 de ani.

Domeniile inovare, educație, formare și învățare de-a lungul vieții și societatea digitală în care Europa trebuie să acționeze în vederea asigurării creșterii inteligente vor avea ca efect ameliorarea rezultatelor în domeniul educației, calitatea și

rezultatele instituțiilor de învățământ.

Strategia Europa 2020 propune în acest sens două inițiative emblematiche: a) Inițiativa emblematică O uniune a inovării propune statelor membre „...să consolideze cooperarea între universități, mediul de cercetare și întreprinderi ...să garanteze existența unui număr suficient de absolvenți de universități de științe, matematică și inginerie și să axeze programele școlare pe creativitate, inovare și spirit antreprenorial” (Strategia Europa 2020, pag. 15). b) Inițiativa emblematică Tineretul în mișcare oferă ca modele de acțiune la nivel național efectuarea de „investiții eficiente în sistemele de învățământ și de formare la toate nivelurile (de la nivelul preșcolar la nivelul universitar), ameliorarea rezultatelor în domeniul educației, tratând fiecare segment în cadrul unei abordări integrate, care să includă competențe cheie și care are scopul de a reduce abandonul școlar timpuriu, relevanța sistemelor de învățământ prin instituirea unor cadre naționale de calificare și printr-o mai bună direcționare a rezultatelor învățării spre nevoile pieței muncii” (Strategia Europa 2020, pag. 16).

Pe plan național, cel mai important pas făcut în sensul armonizării direcțiilor stabilite la nivel european în educație cu specificul național în vederea asigurării calității în învățământ a fost adoptarea Legii nr.87/2006 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr.75/2005 privind asigurarea calității educației. Atunci lua ființă și Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Preuniversitar, entitate juridică din România cu responsabilități și competențe în elaborarea politicilor educaționale care vizează asigurarea calității educației. Documentul mai sus menționat stabilește și o definiție de lucru pentru calitate a educației la art. 3 (1): „ansamblul de caracteristici ale unui program de studiu și ale furnizorului acestuia prin care sunt îndeplinite așteptările beneficiarilor, precum și standardele de calitate”.

Pentru întregirea sensului calității educației, același document oferă anumite completări. Astfel, art.3(3) precizează „...Asigurarea calității exprimă capacitatea unei organizații furnizoare de a oferi programe de educație în conformitate cu standardele anunțate. Aceasta este astfel promovată încât să conducă la îmbunătățirea continuă a calității educației”, art. 3(5): „Îmbunătățirea calității educației presupune evaluare, analiză și acțiune corectivă continuă din partea organizației furnizoare de educație, bazată pe selectarea și adoptarea celor mai potrivite proceduri, precum și pe alegerea și aplicarea standardelor de referință”, art. 5 (1): „Calitatea educației reprezintă o prioritate permanentă pentru orice organizație furnizoare de educație, precum și pentru angajații acesteia”, art. 7 (1): „Asigurarea calității educației este centrată preponderent pe rezultate”.

Am dorit să introduc în acest material și articole din Legea nr.87/2006 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr.75/2005 privind asigurarea calității educației tocmai pentru a demonstra că există profunde preocupări la nivel național pentru conturarea unui concept al calității educației care să fie cât mai fidel particularităților locale și naționale, care să lase loc intervenției beneficiarilor educației în sistemul de management al calității și, de ce nu, care să persiste în timp.

Principiul conform căruia calitatea unui produs sau serviciu este realizată de producător dar este definită de client are o importanță deosebită în evaluarea și asigurarea calității în

educație. Cu alte cuvinte, beneficiarii direcți ai educației (preșcolari, elevi, studenți, adulți care învață) și cei indirecti (părinții beneficiarilor direcți, angajatorii, întreaga societate) sunt cei care stabilesc caracteristicile și indicatorii programelor de formare care să le fie furnizate de școală având la bază valori ca: democrația, toleranța, umanismul, echitatea, autonomia intelectuală și morală, calitatea relațiilor interpersonale, progresul comunității, inserția optimă socială și profesională, individul ca membru critic și responsabil al comunității. Astfel, nucleul oricărui sistem de management al calității dintr-o unitate școlară trebuie să fie îndeplinirea așteptărilor beneficiarilor și a standardelor de calitate.

Comisia pentru evaluarea și asigurarea calității este parte atât a sistemului de management al calității din fiecare unitate școlară cât și a sistemului național de management al calității educației. Înființată în anul 2005 prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.75/2005 această comisie a reușit, în linii mari, cel puțin să atragă atenția asupra calității programelor educaționale furnizate de fiecare școală. Desigur, și acum se mai fac auzite ecouri ale unor afirmații sau întrebări formulate atunci de cadre didactice: „De ce este nevoie de înființarea unei comisii pentru a furniza educație de calitate?”, „Numai membrii acestei comisii trebuie să fie preocupați de evaluarea și asigurarea calității în școală.” sau „Înainte de înființarea acestei comisii școala nu furniza educație de calitate iar după înființare aceasta este sublimă”.

În parte, reacțiile apărute la acel moment au fost firești având în vedere faptul că ele se manifestau într-un sistem de învățământ încă centralizat, osificat, rod al unei politici naționale ce s-a dovedit inadecvată noilor evoluții pe plan european și specificului local comunitar. Treptat, aceste reacții au scăzut în intensitate probabil și datorită faptului că s-a conștientizat, la nivel individual, faptul că nu este suficient să facem educație ci ea trebuie să fie și de calitate.

Experiența personală de cadru didactic îmi confirmă faptul că foarte mulți colegi sunt, în continuare, sceptici în legătură cu rolul acestei comisii într-o instituție de învățământ. În special acestora, doresc să le aduc în atenție următoarele: calitatea educației se generează la nivelul relației cadru didactic – elev atunci când se înregistrează progres școlar pentru fiecare elev, cultura calității într-o instituție de învățământ începe să prindă contur numai după ce toți membrii ei gândesc prin prisma etapelor proiectare – realizare – evaluare – îmbunătățire, autoevaluarea personală și instituțională ne confirmă faptul că suntem buni și ne arată cum putem fi mai buni și, poate ce este mai important, munca în echipă în cadrul unui colectiv, al unei comisii sau grup de lucru și comunicarea sunt fundamentale în dezvoltarea instituțională.

Este evident faptul că nu putem vorbi despre un concept al calității educației sau, mai mult, despre o cultură a calității educației fără implicarea personalității umane. Calitatea educației nu este o haină pe care omul este obligat să o confecționeze și să o poarte ci este omul însuși.

Imitând umil modelul marelui sofist grec, Protagoras, care, în cartea sa „Despre zei” spunea că „Omul este măsura tuturor lucrurilor”, spun cu convingere că omul este măsura calității în educație.

În prezent, Agenția Română pentru Asigurarea Calității în

Învățământul Preuniversitar se află în faza de finalizare a proiectului "Sprijin pentru unitățile școlare în implementarea manualului de evaluare internă a calității educației" POSDRU 85/1.1/S/55668. Prin acest proiect, ARACIP a pus la dispoziția școlilor un manual de evaluare internă însoțit de o aplicație informatică prin care sunt asigurate următoarele:

- Respectarea cadrului legal privind asigurarea calității;
- Fundamentarea deciziei de îmbunătățire a calității pe dovezi;
- Informarea părților interesate prin accesul la o bibliotecă virtuală;
- Sprijinirea unității școlare în evaluarea internă prin parcurgerea „cercului calității”;
- Realizarea și publicarea, în formatul cerut, a rapoartelor prevăzute de lege;
- Ușurarea semnificativă a muncii cadrelor didactice responsabile cu asigurarea calității;
- Sprijinirea unității de învățământ în demonstrarea progresului obținut prin compararea rezultatelor;
- Facilitarea identificării și a generalizării exemplarelor de bună practică.

Așadar, în practica evaluării și asigurării calității educației în școli, se va acorda un sprijin direct furnizorilor de educație atât prin explicitarea instrumentelor naționale ale calității la nivelul școlii cât și prin sprijinirea dezvoltării unor noi instrumente care permit adaptarea ofertei educaționale la cerințele specifice ale beneficiarilor locali.

Bibliografie:

□ □ □ Strategia Lisabona, Comisia Europeană, 2000; □ □ □ Declarația de la Bologna, Comisia Europeană, 1999; □ □ □ Declarația de la Copenhaga, Comisia Europeană, 2002; □ □ □ Strategia Europa 2020, Comisia Europeană, 2010; □ □ □ Managementul și cultura calității la nivelul unității școlare, Institutul de științe ale educației - laboratorul de management educațional, București, 2005; □ □ □ Ghid pentru evaluarea internă a calității, Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Preuniversitar, București, 2006; □ □ □ Management educațional pentru instituțiile de învățământ, Ministerul Educației și Cercetării, Ș. Iosifescu (coord.), București, 2001; □ □ □ Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.75/2005, Monitorul Oficial nr.642 din 20.07.2005; □ □ □ Legea nr.87/2006 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr.75/2005, Monitorul Oficial, nr.334 din 13.04.2006; Tudorică, Roxana, Managementul educației în context european, Editura Meronia, București, 2007; Neculau, Adrian, (coord.) Noi și Europa, Editura Polirom, Iași, 2002; Cucos, Constantin, Pedagogie, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2006; □ □ □ www.ec.europa.eu □ □ □ www.wikipedia.com □ □ □ www.euractiv.com □ □ □ www.gnac.ro

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/despre-calitate-in-educatie>)

Elemente inovative în proiectarea didactică: optimizarea schiței de lecție

De **Madalin Rosioru**

Dezideratul proiectării didactice laborioase, cu ambiții de exhaustivitate, este în realitate subminat sistematic, în practica de zi cu zi, de acuta lipsă de timp cu care se confruntă, din varii motive, cadrele didactice. Modelul sintetic și pragmatic de schiță de lecție propus în cele ce urmează, pentru disciplina limba franceză, nu abandonează ambițiile de exhaustivitate din teoria proiectării didactice, încercând să acopere, într-un format A5, quasi-totalitatea situațiilor de predare-învățare, printr-o concepție inovatoare bazată pe un algoritm optimizat care îi oferă, în plus, cadrului didactic, posibilitatea orientării rapide și precise în etapele proiectării didactice.

Proiectarea didactică laborioasă este un deziderat greu de atins în condițiile în care activitatea de bază a cadrelor didactice, de la catedră, e concurată constant de diverse sarcini administrative sau auxiliare procesului instructiv-educativ (cum ar fi cele presupuse de asumarea funcției de consiliere și orientare, responsabilitățile specifice anumitor comisii sau cele presupuse de realizarea unor proiecte sau activități extracurriculare).

Realitatea oferă foarte rar condiții de laborator, în care proiectarea didactică să poată fi efectuată „ca la carte”, „după toate regulile artei”: de cele mai multe ori, aceasta nu se realizează decât cu ocazia (inter)asistențelor, a inspecțiilor sau a lecțiilor deschise. Identificarea problemei de mai sus - în speță, lipsa de timp - a condus la o posibilă soluție care să rezolve contradicția enunțată în fraza introductivă. Astfel, modelul sintetic și pragmatic de schiță de lecție propus în cele ce urmează, pentru disciplina limba franceză, nu abandonează ambițiile de exhaustivitate din teoria proiectării didactice, încercând să acopere, într-un format A5, quasi-totalitatea situațiilor de predare-învățare, printr-o concepție inovatoare bazată pe un algoritm optimizat care îi oferă, în plus, cadrului didactic, posibilitatea orientării rapide și precise în etapele proiectării didactice.

Schița de mai jos, elaborată pe baze pragmatice, ține cont de săptămâna didactică și de clasă (ambele preluate din planificarea semestrială sau anuală). Fiind vorba de o limbă străină, profesorului i se oferă posibilitatea de a alege, prin bifarea unei (sau a unor) căsuțe, competențele vizate de Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi [Străine] (CECRL): Compréhension des écrits, Compréhension de l'Oral, Production écrite și Production orale; din rațiuni de încadrare în spațiu, acestea sunt prescurtate: CE, CO, PE, PO: Pe același rând se poate preciza și nivelul, tot în funcție de CECRL: A1, A2, B1, B2 (corespunzătoare DELF). Rândul următor stabilește tipul (sau

tipurile) de abordare propuse de lecție: aceasta (gramaticală, lexicală, de comunicare sau socioculturală) se regăsește în planificarea unității de învățare și se recunoaște imediat în lecția din manual (în cazul – frecvent – în care se folosește manualul).

Urmează tipul de lecție: mixtă, de achiziție de noi cunoștințe, de revizuire și sistematizare sau de evaluare (inițială, formativă, somativă) ori de recuperare (ratrapaj): câte o bifă la locul potrivit, și profesorul va ști exact ce își propune. Resursele utilizabile sunt împărțite în Materiale (tabla, manualul, fișa de lucru individual, videoproiectorul, calculatorul sau altele – se poate preciza care anume) și Imateriale (fișier audio-video sau software). Strategiile sunt trecute în revistă (expunerea magistrală, explicația, conversația euristică, interogarea, discuția, traducerea, exercițiile, proiectul, jocul de rol sau brainstorming-ul), lăsându-se loc pentru o eventuală alternativă nementionată. Unele lecții presupun achiziții prealabile (precum „regula lui Si condițional”, sau „concordanța timpurilor”, care presupun buna stăpânire anterioară a timpurilor verbale), altele nu neapărat. Modul de lucru poate fi frontal, individual sau pe grupe: și aici se poate bifa o căsuță – sau se pot bifa mai multe – în funcție de abordarea propusă. Ulterior, pentru a ușura formularea obiectivelor operaționale, se reamintește ce sunt acestea („la sfârșitul lecției toți elevii vor fi capabili să...”), apoi se reia, tot pentru a ușura efortul de proiectare didactică, taxonomia lui Bloom, care stabilește categoriile de cunoaștere, înțelegere, aplicare, analiză, sinteză, evaluare, în care se încadrează obiectivele – exprimate ca verbe la modul infinitiv, în franceză, sau la modul conjunctiv, în limba română. Rubrica referitoare la *Desfășurarea lecției* lasă loc enumerării schematice a momentelor principale ale lecției (acomodare, captarea atenției etc., chiar cu indicarea exactă a resursei folosite, de pildă „ex. 3 p. 67”), iar rubrica finală de Observații permite orice alt adaos de care poate beneficia proiectarea didactică (gen Extensie, Tratare diferențiată sau orice Ipoteză personală): practic, un întreg proiect de lecție oricât de impresionant, de stufos și de complet poate fi condensat în modelul sintetic, elastic și la fel de complet, de schiță de lecție propus, model apărut din necesități înainte de toate pragmatice.

Impresia generală provocată de acest model de schiță standardizat a fost de „rețetă” medicală sau de „formular” ori de „tipizat poștal”: toate cele trei exemple citate corespund unei nevoi de optimizare dictate în principal de lipsa de timp. Evident, fiecare cadru didactic își poate crea un tip de schiță de lecție care să i se potrivească, preluând toate elementele din teoria didactică pe care le consideră indispensabile proiectării didactice și eliminându-le pe celelalte.

Modelul propus e unul, evident, personal, adaptat la nevoile autorului și testat în practică; el poate fi, în mod evident, modificat, îmbogățit, simplificat – într-un cuvânt, optimizat. Practica i-a mai revelat autorului un aspect (bonus): redactarea într-o limbă străină a tuturor documentelor de proiectare didactică (planificare, proiectarea unității de învățare, plan sau schiță de lecție) impune atât respectul cunoscătorilor respectivei limbi străine, care apreciază apropierea maximă de disciplinată predată, cât mai ales al celor care o ignoră cu desăvârșire!...

Bibliografie (selectivă):

*** Manuel de formation /Professeurs de français /Projet Ministère de l'Éducation, de la Recherche, de la Jeunesse et du

Sport – Siveco, POSDRU/87//1.3/S/62771, București, fără an de publicare; Cremarenco, Simona, L'approche du document authentique en classe de FLE, Teocora, Buzău, 2009; Dragomir, Mariana, Considérations sur l'enseignement-apprentissage du français langue étrangère, Dacia, Cluj-Napoca, 2008; Anghel, Manuela-Delia, Petrișor, Nicolae Florentin, Guide pratique pour les professeurs de français, Paradigme, Pitești, 2007

Notă: Modelul de schiță de lecție poate fi descărcat de aici: <http://cnmbct.files.wordpress.com/2014/02/esquisse-lecon.pdf>

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/proiectarea-didactica-optimiz-aria-schitei-de-lectie>)

Scurtă prezentare a instrumentului Google Docs

De **Daniela Grecu**

Google Docs permite crearea de documente, foi de calcul, prezentări sau formulare (chestionare) ce pot fi elaborate și gestionate împreună cu colegii, în același timp, chiar dacă ei se află la un alt computer și în alt loc.

Google Inc. este o corporație americană multinațională care administrează motorul de căutare pe Internet cu același nume. A fost fondată în 1998, de către doi doctoranzi de la Universitatea Stanford, Larry Page și Sergey Brin.

Motorul de căutare Google oferă o metodă simplă și rapidă de găsire a informațiilor pe web, având o bază de date despre peste 8 miliarde de situri web.

Aplicații oferite de Google:

- Google – motor de căutare
- Gmail
- **Google Docs**
- Google Calendar
- Google Talk
- Picasa
- Google Desktop
- Google Translate
- Blogger
- Google Reader
- Google Chrome
- Google Groups

- Google Maps
- Google Earth
- Google Page Creator

Google Docs permite crearea de documente, foi de calcul sau prezentări ce pot fi lucrate împreună cu colegii, în același timp, chiar dacă ei se află la alt computer.

Descriere

- este o aplicație gratuită, bazată pe Web;
- e o alternativă bună pentru Microsoft Office (care necesită instalare pe sistemul de operare);
- oferă utilizatorilor posibilitatea de a crea și edita documente online cât și offline
- permite colaborarea în timp real cu alți utilizatori;
- îmbină caracteristicile a trei servicii des folosite: Writely (Word), Spreadsheets (Excel), Prezentare (Power Point)
- permite importarea de fișiere;
- permite salvarea avantajosă a documentelor create;
- permite descărcarea documentelor.

Dacă se dorește lucrul în colaborare pentru un document deja creat, se folosește butonul *Încărcare* pentru a încărca fișierul în Google Docs (fie el document, foaie de calcul sau prezentare)

DOCUMENTE. Se poate crea un document nou, direct din Google Docs. Pentru aceasta se folosesc butoanele din bara de instrumente pentru a selecta fontul, stilul, culoarea și mărimea textului.

FOI DE CALCUL. Pentru a crea liste complexe sau pentru a efectua calcule complicate, se folosesc foile de calcul. Aici se pot aplica formule, crea grafice și schimba stilul foi de calcul pentru ca ea să se potrivească mai bine proiectului la care se lucrează.

PREZENTĂRI. Cu Google Docs este ușor să se lucreze pe o prezentare pentru un grup de colegi. Se pot personaliza paginile prezentării alegând design-ul care se dorește. Pentru prezentarea documentului creat pe Internet, pentru cei interesați se dă clic pe butonul Lansare prezentare și se invită participanții introducând adresele lor de email.

FORMULARE. Cu ajutorul Google Docs, putem crea gratuit formulare/chestionare. E foarte simplu de făcut, și, ca bonus, toate rezultatele sunt trecute într-o foaie de calcul pe care o putem edita după cum ne place.

Crearea unui formular în Google Docs:

1. Deschidem browser-ul preferat.
2. În bara de adrese scriem www.google.com.
3. Ca să putem crea un formular în Google Docs, trebuie să avem un cont Google. În casuța din partea dreaptă scriem e-mail nostru și parola pentru contul Google Docs. După ce ne-am conectat, apăsăm butonul „Creați”.
4. Apoi selectăm opțiunea „Formular”.

CHAT. Google Docs are chat încorporat, astfel încât se pot discuta orice schimbări cu colegii care lucrează sau se uită la un

document.

Facilități:

Colaborează cu colegii. Pentru a colabora cu colegii la realizarea unui document text, foaie de calcul sau prezentare, se face clic pe butonul Colaborare și se introduc adresele de email ale colegilor. Colaboratorii pot edita documentul alături de inițiatorul proiectului, în timp ce Participanții pot numai să vadă ceea ce se scrie. Se pot trimite email-uri tuturor prietenilor, pentru a-i anunța că pot accesa documentul creat.

Accesibil de oriunde. Cu Google Docs, se pot salva toate proiectele într-un singur loc și se pot accesa de la orice computer conectat la Internet.

Bibliografie

- http://www.google.com/a/help/intl/ro/admins/resources/university/qs_docs.html
- <http://www.business24.ro/articole/google+docs>
- <http://www.slideshare.net/caramidarusilviuviorel/google-docs-4096354>
- <http://www.atlasnet.ro/produse-google-apps/doc>
- <http://www.scribd.com/doc/15730601/Google-Docs>

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/scurta-prezentare-a-instrumentului-google-docs>)

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice